

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

· HVAR 8 DAG ·

ILLUSTRERADT

MAGASIN

HÖSTBILD FRÅN STOCKHOLMS STRÖM. — FOTO. G. HEURLIN, STOCKHOLM.

19:DE ÅRG.

DEN 2 DECEMBER 1917

N:o 9

Efter porträtt.

Kittad: Bengt SJÖVÄRSPÄR.

Gustaf Ekström

Jämte lifsmedelsfrågan intager kraft- och bränslefrågan för närvarande främsta platsen bland vårt lands på dagordningen stående spörsmål. Tack vare den lätta och bekväma import af stenkol från England och af mineraloljor från Amerika, som före kriget var oss möjlig, ha vi säkerligen hittills ägnat alltför litet uppmärksamhet åt möjligheterna att med tillhjälp af den tekniska vetenskapens framsteg utnyttja och utveckla de inhemska kraft- och värmekällor, som stå oss till buds i våra vattenfall, i våra torfmossar, i våra stenkolsfält och oljeskiffertillgångar samt i våra skogars och trämassfabrikernas affallsprodukter. Först när nöden stod för dörren, blef det riktigt lif i ansträngningarne att med tillhjälp af dessa möjligheter bereda oss utvägar att äfven i detta afseende uppnå det relativa oberoende af utlandet, hvilket allt mer och mer visat sig vara vårt säkraste neutralitetsvärn. Många och goda insatser ha ock de senaste åren på detta område gjorts, men knappast någon, som äfven för förhållandena efter kriget lofvar mera än uppfinnningen af den man, hvars bild i dag ses på första sidan, att ur affallslutet vid sulfittfabrikerna utvinna sprit för tekniska ändamål.

Gösta Ekström är född i Karlstad den 29 augusti 1882 och son till konsistorienotarien därstädes Ludvig Ekström och hans maka Sofia Sandberg. Efter att ha genomgått en del klasser vid Karlstads högre allmänna läroverk vann han år 1897 inträde som elev vid Tekniska elementarskolan i Malmö, hvarifrån han utexaminerades år 1900. Han praktiserade sedan ett par år vid Lomma cementfabrik i Skåne för att därefter fortsätta sina teoretiska studier vid Tekniska Högskolan i Darmstadt, från hvilken han år 1906 erhöLL diplom som ingenjör.

Redan i Darmstadt hade hans intressen inriktats på sprittillverkningstekniken och efter utexaminationen fortsatte han 1906—07 sina experiment på detta område å Carlsbergbryggeriets berömda laboratorium i Köpenhamn. Dessa experiment gingo ut på att fabriksmässigt framställa sprit ur sågspån och härpå uttog han äfven ett patent, för hvars tillgodogörande han lyckades intressera sin forne chef i Lomma, framlidne disponenten R. F. Berg i Limhamn. För åstadkommande af ett bolag för ändamålet hänvände sig denne till numera likaledes hädangångne disponenten E. J. Ljungberg, som visserligen icke befanns villig att deltaga här, men i stället inriktade den unge uppfinnarens håg på den nya bana, där han skulle vinna en afgörande framgång. Disponenten Ljungberg har själf skildrat de närmare omständigheterna härvid i ett föredrag i Nationalekonomiska föreningen år 1912.

”På en järnvägsresa mellan Storvik—Stockholm för ett par tiotal år sedan”, berättade han, ”hade jag nöjet sammanträffa med ingenjör C. D. Ekman, som var den förste, som inom vårt land började med sulfittcellulosatillverkning, nämligen vid Bergvik, ungefär samtidigt med professor Mitcherlichs arbeten i Tyskland. Han meddelade mig, att han blifvit förbjuden utsläppa sulfittlut i Themsens och därför måste flytta den fabrik i London, för hvilken han var föreståndare, från den plats den hade till en annan. Han hade gjort försök att koncentrera luten och vidare bearbeta den och visade mig några prof på de produkter han lyckats framställa, däribland dextrin. Något år därefter reste jag till Berlin och besökte utgifvaren af Papierzeitung, geheimerath Hofman, och rådgjorde med honom om de försök för tillgodogörande af biprodukter ur sulfittlut, som voro utförda i Tyskland (sprit och garfämnen) samt om någon fabrik för utvinning af dessa produkter i stort redan existerade. Jag fick den nedslående upplysningen, att man öfvergifvit försöken, enär de ej visat sig lönande. I början på 1900-talet anmodade jag föreståndaren för fabriken i Skut-

skär, ingenjör Sixten Sandberg, att försöka med neutralisering af luten med kalk och därefter sätta luten i jäsnings, då sockerarterna på det sättet borde kunna förvandlas till etylalkohol. Detta försök lämnade icke lofvande resultat, hvarför frågan fick hvilat. Sedermera kom professor Buchners med Nobelpriset belönade upptäckt, att sockerarter kunde öfverföras till etylalkohol utan lefvande ferment, om man till sockerlösningen tillsatte en vätska (enzym), i hvilken jäst lefvat. Detta gjorde, att jag, då jag senare erhöLL bref från den bekante ingenjör R. F. Berg i Limhamn, i hvilket han erbjöd mig att ingå som delägare i ett bolag, som skulle bildas för att fabriksmässigt framställa sprit ur sågspån efter en af ingenjör Gösta Ekström utarbetad och patenterad metod, svarade, att jag icke var hägad deltaga i ett sådant bolag, men om ingenjör Ekström vore ledig och ville taga anställning hos Stora Kopparbergs Bergslags A.-B. för fortsättning af försöken att ur sulfittluten utvinna etylalkohol, vore jag villig antaga honom för ändamålet i fråga, hvilket anbud herr Ekström antog.”

Ekströms arbete visade sig ganska snart gifva goda förhoppningar och resultatet af laboratorieförsöken, ledde till, att Stora Kopparbergs Bergslags styrelse först beslöt bygga en fabrik vid Skutskär, sedan utvidga densamma samt därefter bygga en fabrik äfven på Domnarfvets Pappersbruks sulfittfabrik. Vid tiden för disp. Ljungbergs föredrag (jan. 1912) var tillverkningen i dessa båda fabriker i full drift med en produktion af 8,000 liter 50-procentig sprit pr dag, motsvarande 2,4 mill. liter pr år. Kvaliteten af den tillverkade varan syntes, hvad renhet beträffade, fullt kunna jämföras med sprit af säd eller potatis. Destillations- och reningsapparater voro likaledes utarbetade af ingenjör Ekström i samråd med fabrikanter och det var enligt Ljungbergs uppgift tack vare de för ändamålet särskildt konstruerade reningsapparaterna, som det lyckats uppnå det goda resultatet.

Redan i sitt citerade föredrag framhöLL Ljungberg, den oerhörda nationalekonomiska fördelen icke blott för Sverige, utan äfven för andra länder att tillgodogöra sig den nya metoden för att därigenom bespara alla de födoämnen, spanmål och olika slag af rotfrukter, som annars användas till bränvinsbränning, för människoföda och kreatursfoder. Synnerligen i ögonfallande blef detta under världskriget, då icke blott allt åtdugligt måste reserveras åt människor och djur, utan äfven sprit i stor utsträckning måste anlitas som ersättning för fotogén till motorbränsle, hvilket blef möjligt genom tillsats till spriten af benzol. Också fick det till patentets tillgodogörande stiftade aktiebolaget Æthyl snart nog fullt upp att göra. Här i Sverige äro numera i gång utom de båda nämnda föregångsfabrikerna äfven fabriker i Bergvik och Göta (vid Lilla Edet), hvarjämte icke mindre än nio äro under byggnad, däribland vid Uddeholm och Vifsta varf. År 1913 beräknades de svenska sulfittfabrikernas sammanlagda tillverkningskapacitet till omkring 65 mill. liter sprit. Att utvecklingen i vårt land icke gått raskare, har till stor del berott på de svårigheter, som beredts den nya tillverkningen af de intressen, hvilka varit förbundna med potatisbränvinstillverkningen.

Utänför Sverige har ingenjör Ekströms sprittillverkningsmetoder kommit till användning i synnerhet i Tyskland, men äfven i Schweiz och Amerika. Det är en verklig världsindustri, som nu är knuten vid ingenjör Ekströms namn.

Sedan år 1913 är Ekström verkställande direktör i A.-B. Æthyl; dessutom är han styrelseledamot i Fabriksaktiebolaget Sulfitisprit, Handels A. B. Sulfitisprit, Allm. Svenska Kemiska A.-B., A.-B. Stämpelfabriken Standard och A.-B. Syrefast murning.

Fotos. Malmström, Stockholm.

BILD: BENGT SILFVERPÄTT.

FREDRIKA BREMERFÖRBUNDETS NYA SÖMNADS-
AKADEMI.

Öfverst: Den med den högre yrkesskolan förenade syatiern "Stoff och stil". Yrkesskolan har dessutom sin egen atelier för den lägre kursens praktiska utbildning.

Därunder: Yrkesskolans högre kurs. Teoretisk lektion.

ländska tremastade motorjärnfartyget *Thalatta 1*, som befann sig i nödställt läge ute i sjön genom Vinga lotsars rådgiga ingripande blef räddadt från säker förlisning.

Thalatta hade på ingående till Göteborg träffats i rodet af en mina, så att detta och propellern voro borta, akterspegeln intryckt, kajutan ramponerad och oljetankarna för motorn söndersprängda. Vid den våldsamma explosionen hade den ena af fartygets två passagerare, köpman J. J. van den Römer från Amsterdam, som

för tillfället befann sig instängd i kajutan, hvars trappa störtat in, aflidit troligen af skrämnel.

Från Vinga lotsplats hade vid de täta bloss- och raketsignalerna ute från sjön, som vittnade om att ett fartyg befann sig i nöd, en motorbåt omedelbart bemannats. Först efter 2 timmars färd nådde denna det rediöst drivande fartyget och lyckades med oerhörda ansträngningar i det rådande mörkert och den våldsamma sjön få en tross öfver till haveristen. Olyckligtvis råkade trossen snart in i motorns propeller, hvarför lotsarna t. v. måste uppge sitt bogseringsförsök och sätta segel för återfärd till Vinga.

Vid 6-tiden på morgonen var emellertid lotsbåten klar för ny aktion. *Thalatta* dref nu med stark fart ned mot Nidingarnas farliga ref och hela besättningen gick vid motorbåten framkomst med lifbälten på sig.

För lotsbåten förestod nu ett hårdt räddningsarbete. Som fartyget låg tvärs på vind och sjö ville det oafbrutet driva med på lotsbåten vid dennes ansträngningar att få öfver en kabel. Sedan detta slutligen lyckats sprang denna vid ansträngningen i den svåra sjön och hårda vinden att stagvända fartyget, hvarför försöken måste förnyas. Efter ännu någon timmes arbete, hårdt och mödosamt genom den kraft vind och väg få i detta ut mot hafvet vidöppna farvatten, hade lotsbåten lyckats i sitt väri och kunde vid 12-tiden på middagen öfverlämna haveristen åt Röda bolagets bärgningsångare *Harald*. *Thalatta 1* är det första utanför Göteborg minsprängda fartyget, men det är icke första gången Vinga duktiga, påpassliga lotsar satt in hela sin sjömannaduglighet och uthållighet på uppgiften att rädda människolif.

Måndagen den 19 november invigdes Fredrika Bremerförbundets högre yrkesskola för sömmerskor vid Norrlandsgatan 20 i Stockholm. Vid invigningen närvaro kronprinsessan med uppaktning jämte ett flertal intresserade damer. Invigningstalet hölls af fru Agda Montelius, som framhöll den nya skolans betydelse som ett led i förbundets sträfvan att höja kvinnan i socialt hänseende.

Den nya sömnadsakademien har tillkommit genom en insamling, för hvilken kronprinsessan ställt sig i spetsen. Äfven drottningen har ägnat sitt intresse för saken. Insamlingen och förarbetet har ledts af en kommitté, som tillsvidare fungerar som interimstyrelse. De yrkesskolor för sömnad som hittills verkat äro Stockholms stads endags- och sexdagarskolor, hvari eleverna emellertid icke hinna bli färdiga som själfständiga yrkesutöfvare.

En atelier, ledd efter pedagogiska principer, har därför länge varit af behovet påkallad. För ungefär ett år sedan tillkom ateliern "Stoff och stil", där just detta behof blef tillgodosedd, men likväl växte behovet alltmera af verkligt dugliga arbetsledare för syatiärer, då sådana icke kunde utbildas enbart på "Stoff och stil". Det var därför önskvärdt att höja de bästa elevernas yrkeskicklighet än mera, och för att möjliggöra detta har Fredrika Bremerförbundets högre yrkesskola tillkommit. Ett 40-tal elever hålla f. n. på med att genomgå sömnadsakademiens olika kurser, som äfven omfatta mönsterkonstruktion, fackteckning, materiallära, verktyglära, bokföring och korrespondens samt samhällslära.

Till bild å sid. 143.

Från Vinga lotsplats utanför Göteborg utfördes natten mellan den 20 och 21 november en vacker räddningsbragd, då det hol-

Efter fotograf.

DETALJ UR "UNGSVÄNNEN OCH ÄLFBORNA".

Kliche: Ernst Sjöbergsparré.

I våra dagars förbistring och förvildning på konstens område gör det en riktigt godt i själen att få se ett gammalt konstverk, en sådan skapelse, som man bara inte förstår "hvad det skall vara", utan som också har något verkligt att säga en, något som lämnas kvar inom en och som man kan gömma. Allt som oflast ser man anordnade utställningar af äldre man stares taflor, som nu t. ex. i Konstakademien i Stockholm. Och alltid få dylika visningar sin tacksamma publik. En värdeätare på intresset för gammal konst har man ju alltid i konstauktionerna, där på senare tider sådana namn som Breda, Hilleström och Roslin nått priser, som verkligen måste anses au niveau med dyrtiden. Men utom dessa store letar man äfven fram andra mästare, mindre visserligen, men lika ärliga och lika svenska för det. Och en af dem, som äro värda större rättvisa och erkännande, är N. J. O. BLOMMÉR.

Hans yttre data behöfva ej här upprepas. Trakten, där han 1816 föddes, Öfveds socken i Skåne, hör till de vackraste i detta landskap. Stora vidder med slingrande åar och den blånande sjön med vaggande säf och gungande näckrosor, alla hvilat ögat och ro å sinnet. Lugn och harmoni är också det utmärkande för Blommér's konst. När han någon gång, som t. ex. i "Det betlehemitiska barna-

mordet", försöker sig på en våldsam scen, verkar det hela oäkta, teatraliskt och uppställt. Men så står Blommér också just i detta arbete sin franske lärare, Leon Cogniet, närmast. När han är sig själf, är han så äkta svensk, som ingen svensk konstnär före honom varit, och detta just därför, att det han sökte framställa var just det specifikt svenska, det som under namn af myt och folksaga rufvade innerst inne i hvarje svenskt bröst.

Vi måste komma ihåg, att Blommér's tid var inte vår. Själff säger han (i bref till akademien den 20 nov. 1848), att han "hade en tidig bekantskap med dylika sagors uppfattning å landsbygden". När dimmorna från sjön sakta smögo in öfver de sankt ångarna, visste så godt som alla, att det var älfvorna, som sväfvade fram i ringlande dans; lade herden sig att sofva, kom högfolket fram och tittade nyfiket på den slumrande; reste vågorna sig till hot mot den sjöfarande, så var det "Hafsjungfrun, som dansande eller springande emellan vågorna bebdar blifvande storm å sjöfarande" (i bref till akad. den 28 okt. 1849), ja t. o. m. årstiderna personifieras: "jag har nu sökt att framställa en höstaften eller näcken förå vågorna som Ågirs dötrar" och "en vårmorgon eller dansande älfvor öfver en ång", heter det i ett af Blommér's bref (Paris d. 13 juni 1850).

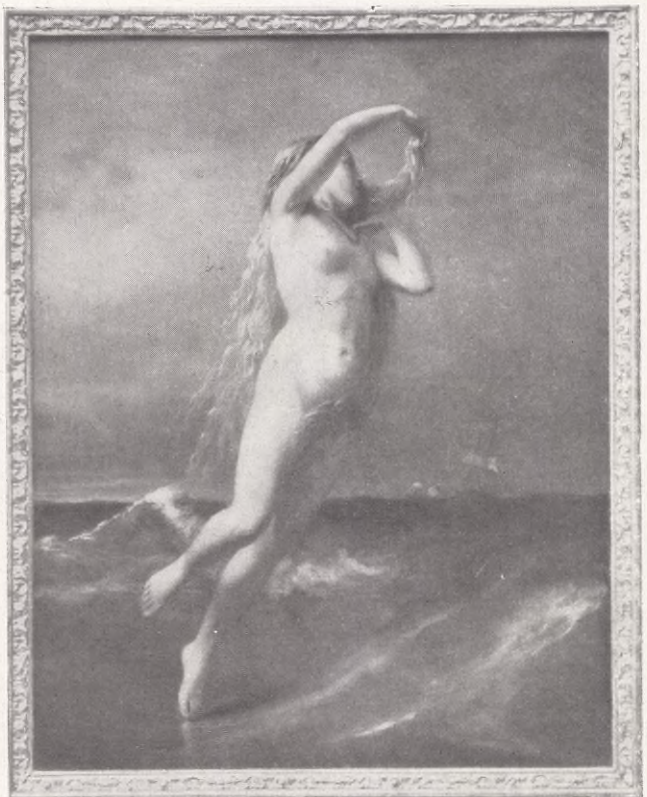
På konstnärer torde som Blommér haft sinne för naturskönheten. I ett bref till sin syster Ulla säger han bl. a.: "Tycker du ej det är härligt att en skön morgon skåda den stilla frid, som härskar liksom välsignande öfver jorden för oss människor. Då kan sinnet ana det högstas outgrundliga och oändliga mildhet, som så innerligt låter människan erfara det gudomligas närvaro, och det renaste i människosinnet längtar att få omfamna eller fatta det kärleksrikaste af allt". Blommér menade, att de ämnen han valde, borde liksom omfamnas af naturens allt betvingande skönhet; han ville "framställa det ideala med naturen", och då var det hans förhoppning, att "våra nordiska sagor kunde öppna ett nytt fält för den bildande konsten, rikt på olika föreställningar och andligt genom det poetiska sambandet mellan människan och naturen. Den nyare konstens riktning visar sträfvan det att icke allenast framställa människan sådan den är utan äfven det, som står i förening med henne eller naturen i alla dess enskild heter... Med samma riktning i och för Sverige tror jag att uppfattningen af våra sagor och berättelser för målning sluter sig ganska väl tillsammans". Många andra exempel på hans goda vilja att skapa en verkligt nationell konst skulle kunna framdragas, men utrymmet tillåter det ej.

Reliefporträtt af N. J. O. BLOMMÉR.

F. 1816. † 1853.

Utfördt af J. P. Molin.

Efter fotograf.

HAFSJUNGFUN.

I enskild ågo i Göteborg. Ej fört reproducerad.

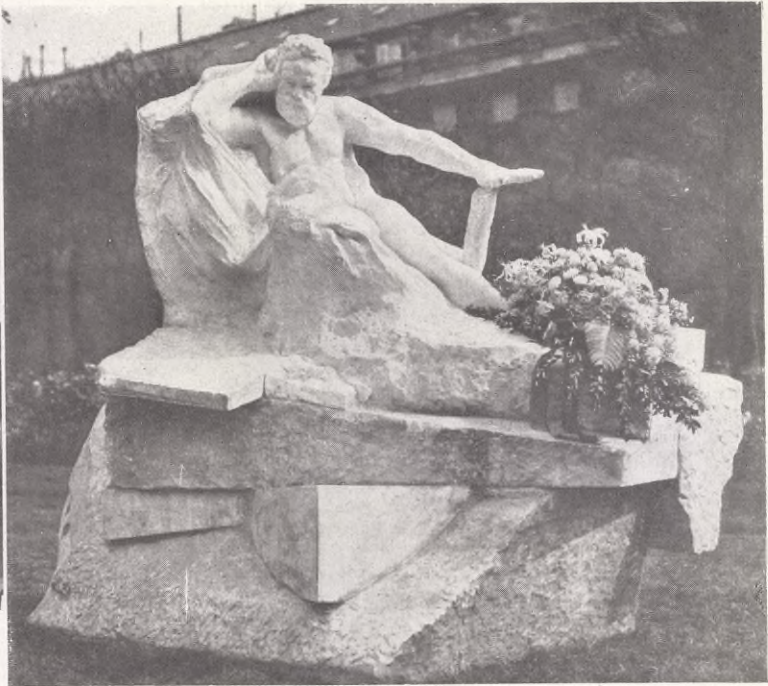
allt". Blommér menade, att de ämnen han valde, borde liksom omfamnas af naturens allt betvingande skönhet; han ville "framställa det ideala med naturen", och då var det hans förhoppning, att "våra nordiska sagor kunde öppna ett nytt fält för den bildande konsten, rikt på olika föreställningar och andligt genom det poetiska sambandet mellan människan och naturen. Den nyare konstens riktning visar sträfvan det att icke allenast framställa människan sådan den är utan äfven det, som står i förening med henne eller naturen i alla dess enskild heter... Med samma riktning i och för Sverige tror jag att uppfattningen af våra sagor och berättelser för målning sluter sig ganska väl tillsammans". Många andra exempel på hans goda vilja att skapa en verkligt nationell konst skulle kunna framdragas, men utrymmet tillåter det ej.

Forts. å sid. 144.

Efter porträtt.

AUGUSTE RODIN,
samtidens störste bildhuggare.
F. 1840. † 17 nov.

MONUMENTET ÖFVER VICTOR HUGO, på sin tid refuseradt, nu uppställt i Palais Royal's trädgård. Ett af Rodins yppersta verk.

Tidigt på morgonen den 17 november spreds öfver Frankrike sorgebudet att *Auguste Rodin* var död. Den samtida franska kulturens största märkesman hade upphört att verka för den konstnärsgärning som gjort hans fosterland ett stort och äradt rykte rikare.

För nordbon är Rodin hufvudsakligen ett berömdt namn. I Sverige finnas inga af hans mera represen-

tativa arbeten med undantag för *Tänkaren* (*Le penseur*), som äges af prins Eugén, och som på sin fridlysta plats på Valdemarsudde är otillgänglig för allmänheten. Besökarna af den franska utställningen å Nationalmuseum i Stockholm våren 1917 kommo äfven i tillfälle att se ett af denna utställnings allra märkligaste verk: Rodins geniala porträttbyst af *Henri*

Rochefort. Från samma museums fasta samlingar erinrar man vidare bysten af *Victor Hugo*, en konventionell och tämligen intetsägande förstudie till hans stora bekanta minnesmonument i Palais-Royal öfver den i ett uppmärksamt lyssnande försjunkne diktaren Hugo, skildraren af naturens tystnad och storm, höghet och elände som ingen annan. Men detta, plus det som man kan ha sett i privata gallerier och i reproduktion ger endast ett otillfredsställande begrepp om en konstnärsgärning, som räckt till för ett flertal af Europas större städer och om den originella, mångsidiga person-

Forts. å sid. 141.

Efter fotograf.

N. J. O. BLOMMER: "Näcken och Ägirs döttrar" i Nationalmuseum.

Foto. Elfvall, Kjölnn.
 KYRKOHERDE-INSTALLATIONEN I SVENSKA GUSTAFS-KYRKAN I KÖPENHAMN, förrättad af ärkebiskop Söderblom.

Såsom i senaste numret af H.8.D i korthet omnämndes har ärkebiskop N. Söderblom nyligen besökt Köpenhamn i och för visitation samt installerande af Svenska Gustafs församlingens nye kyrkoherde E. A. Boman. Vid dennes högtidliga invigning till ämbetet, som försiggick söndagen den 18 nov. i närvaro af bl. a. svenske ministern i Danmark, Günther, generalkonsul Karlson och danske kyrkoministern Poulsen, assisterades ärkebiskop Söderblom af Själands biskop Ostenfeld.

I samband med insamlingen till reformationens jubileumsgåva hade generalkonsul Karlson donerat ett belopp af 320,000 kr. att framtiden komma Gustafs församlingen till godo. Slutligen hade till den planerade Victoriastiftelsen i Köpenham skänkts 110,000 kr. dels från Sverige, dels från Köpenhamn.

*

Jordfästningen af Malmö stadsfullmäktiges ordförande, lektorn, fil. d.r. *Edward Lindahl* ägde under gripande sorghögtidligheter och under ett utomordentligt stort deltagande från såväl skolor, korporationer, samfund, ordnar och enskilda rum den 19 nov. i St Petri kyrka i Malmö. Jordfästningen förrättades af pastor Lyssander. Vid grafven ägde en högtidlig akt rum då frimurarbröder bildade kädja för att enligt ordeus ritual bjuda den hänsofne brodern ett sista afsked.

Foto. Rahn, Malmö.

Käcka: Bengt Nilqvistsparn.

DEN HÖGTIDLIGA JORDFÄSTNINGSAKTEN EFTER LEKTOR E. LINDAHL I S:t PETRIKYRKAN I MALMÖ DEN 19 NOVEMBER.

AVISST, JAVISST! Hon är vacker, hon har stil, hon är chic och ensam i sitt slag. Men ändå är hon bara en docka. af glas, vax och metall skulle man tro — ett underbart väl utfördt filigransarbete.

Mannen midtemot mig skakade på hufvudet. En gång, två, tre, fyra gånger. Han öppnade också munnen för att säga något men ångrade sig och blef sittande tyst. Cigaretterns blåhvita, mjukt böljande arabesker drogo upp mot hans ansikte och höljde det stundtals i en lätt, genomskinlig dimma. — Solskenet flöt in genom det stora fönstret och utanför låg ett stycke af Stockholm. Strömmen, slottet och närmast oss, det vill säga utanför det kafé där vi sutto, gatan med några droskautos i väntan. Och det var där den bekanta skådespelerskan nyss gick förbi med sin högbenata, magra rashund hvars förfäder voro lika noggrannt stamboksförda som hans ägarinnas omsorgsfullt döda.

— En docka, en docka. Eller om du så vill en staty. Ingenting annat!

Jag lutade mig tillbaka i den låga, skinnklädda klubbstolen. Det slog mig då att mannen midt emot mig blifvit mycket blek. Jag undrade öfver det och tänkte ett ögonblick att det kanske berodde på att han en gång känt den vackra skådespelerskan som lockat oss till några repliker mellan kaffet och det första glaset gulskimrande likör. Men så slog jag bort det. Han hade först för ett par veckor sedan kommit tillbaka till hemlandet efter att ha lefvat ett dussin år eller mer ute på kontinenten. Han kände henne säkert inte. Blef han blek fanns väl någon annan orsak, ett minne som plötsligt steg ut från det mörkrum där det spärrats in, en idéassociation som förgyllde upp det närvarande en smula, någonting som alls inte angick mig.

Det förlöt några minuter under hvilka ingen af oss talade. Langenberg — det är inte hans verkliga namn men jag kommer att använda det i det följande — satt och såg ut på det skiftande solglittret öfver gatans förbigående, unga män af nya tidens morska och amerikaniseradt brådtoma typ, gamla åldringar som stannade och med käppen petade undan en bortslängd tom cigarettask som upprörde deras ordningssinne, skolflickor med slängande linflätor, äldre, feta damer som andades tungt och inte hade långt kvar till tidningarnas summariska notis: plötsligt död af slag, unga kvinnor som saktade gången och — tyckte jag mig uppfatta — mötte Langenbergs blick och sedan plötsligt sågo ut mot Strömmen på andra sidan.

Så vände han sig om mot mig.

— Docka! Staty! De kan se så ut... Men det finns mycket under ytan! Om du tillåter kan jag berätta något.

Åh, ändå ett minne! tänkte jag för mig själf och nickade åt honom att börja.

— Det var... ja, det är några år sedan nu, i en stad på kontinenten. En af de riktigt gamla, en af de äldsta rent af, med speglande kanaler och allsköns ålderdomlighet omväxlande med modärnt och nytt. Jag bodde där på ett af de största hotellen, hade ingen sysselsättning, umgicks med endast några få vänner, gick för öfrigt ensam. Det var vår där den gången som det är här nu. Och när de breda, bukiga pråmarna stakades fram genom kanalerna voro de lastade med blommor hvilkas söta lakritsdöft fyllde luften. Ja, du känner nog själf igen den staden...

Det gjorde jag. En gång för länge sedan var jag själf där, såg blommorna och drog in deras doft.

— Det gick mig som det ofta går dem som resa mycket, jag blef slaf under mina vanor. Hvarje morgon gick jag ner till närmaste kanal och stod en

stund och såg på dess rörliga, färgstarka lif. Sedan tog jag en omväg hem till hotellet och lunchen. Vid en af de små gator jag då passerade låg en liten kyrka, mycket gammal, mycket grå och lika märkvärdig som alla andra kyrkor i detta gamla land. Dit gick jag in och stod alltid några minuter, ofta längre, en halftimme eller så, och lät de mångfärgade öfversterna sila ned sitt ljus öfver mig. Jag är inte öfverdrifvet religiös, dessutom tillhörde inte denna kyrka det religionssamfund där jag är en högst passiv medlem. Men denna lilla stund hvarje dag, helgad åt stillheten, åt melankoliska drömmar och abstrakta meditationer, gjorde mitt lif på något sätt rikare, mera berättigadt; den ursäktade, tyckte jag, några af de synder jag som alla andra begick med ett leende kring munnen och en cigarrett i handen.

— Det var vid denna tid jag träffade Lorenza. Hon var just det som du nyss sade om den unga skådespelerskan: docka, staty, idel metall, vax och så vidare.

Langenberg reste sig upp och gick ett par steg fram och tillbaka. Han kunde godt göra det. Kaféet var tomt, ingen observerade honom. Så satte han sig igen och fortsatte sin berättelse.

— Nej, Lorenza var hvarken metall eller vax. Hon var porslin. Inte med den ostindiska, djupt blå färgen, utan Sèvres-servisens blanka och hårda gräddglans, en porslinsdocka i speglande siden och med de mest utsökta små händer jag någonsin sett. Hennes mun var röd, en smula för röd kanske mot det hvita skinnet, och det dröjde ett par veckor innan jag upptäckte att dess karmin inte forskref sig från Roget et Gallet. Hennes ögon voro blå, kallt, isigt blå.

Hon var den vackraste kvinna jag någonsin sett. Också den mest liflösa. Hon tycktes verkligen ingen själ ha. Hon log aldrig. Och du vet, då en kvinna inte ler bli vi män så ifriga på att försöka få henne till det. Vi var ett halftjog som försökte utan att lyckas. Inom loppet af en månad troppade den ena efter den andra af, försvann till klubbar och nattrestauranger. Till slut var endast jag och baron Niville kvar. Jag ännu ganska ung men med en förmögenhet som inte ens förtjänade att nämnas samtidigt som baronens tio stora fabriksanläggningar, tjugu slott och trettio oceangående lastdragare.

Men ändå...

Lorenza log aldrig. Det såg ut som om ingen af oss två skulle lyckas sätta fingret på hennes själ — om den nu fanns till, så som jag älskar att tänka mig en vacker kvinnas själ, och inte, äfven den, var kall och hård glasyr.

*

En morgon kom jag gående nere vid kanalen. Morgonsolen, gnistrande och klar, båtlasterna med blommor, folklivet, den stämning af fest och glädje som låg öfver staden, allt kom mig att spanna bröstet och känna mig lycklig öfver att lefva. Dessutom tänkte jag på Lorenza. På en middag dagen förut hade jag inbillat mig att läpparnas röda bäge darrat en smula. Så! Tätt förbi mig kom hon åkande i sin höga engelska gigg. Hon satt som vanligt örorlig och såg stelt framför sig. Naturligtvis följde jag efter. Jag minns att jag undrade öfver att icke alla de människor som fyllde den smala gatan slöt upp som en hedersvakt efter den röda gigger med dess svartklädda dockdrottning och löjligt högtidliga negerkusk i turkosblått livré. Jag hade inte stort besvär att följa. Gigger körde långsamt inåt en af de otaliga små gränder som mynnade ut i kanalgatan och där stannade den utanför en liten kyrka, nästan lika gammal och grå som den jag själf brukade besöka på hemvägen.

Langenberg bröt tvärt af.

Forts. å sid. 141.

Foto. Florman, Stockholm.

GUSTAF V.
Konung af Sverige.

Med synnerlig fågnad erforo Nordens folk, att Nordens tre monarker, åtföljda af sina stats- och utrikesministrar, för tredje gången under detta krig skola mötas, denna gång i Kristiania.

Det är för andra gången ett nordiskt tremonarksmöte äger rum på norsk mark. Förra gången var år 1101 i Konghelle i det numera svenska Bohuslän, där då Magnus Barford, Inge och Erik danakonung möttes. "Det var mäns tal," heter det, "att mera höfninglike män än de alla voro hade man icke sett. Kung Inge var störst och kraftigast och han tycktes ärevördigast, kung Magnus syntes käckast och hurtigast, men kung Erik var allra fagrast; men alla voro de sköna och högvuxna män, af jävt utseende och vältaliga."

Beskrifningen kan väl passa in också på de tre monarker, som nu 816 år senare skola sammanträfa i gamla Oslo. Nu som då gäller det ett fredsmöte Nordens riken emellan och en särskild betydelse för

Efter porträtt.

HAAKON VII.
Konung af Norge.

det, att konung Gustaf V nu för första gången efter upplösningen af unionen mellan Sverige och Norge besöker den norska huvudstaden. Det är tecken, att minnet af forna strider nu är utplånat ända till första spåret af misstämning. Efter hvad känt är, kan det också antagas, att Kristianias befolkning äfven i det yttre bereder sig att gifva uttryck åt den särskilda glädje den känner öfver utvecklingen af förhållandena mellan den skandinaviska halföns båda folk och åt de känslor den

svenska Konungens storsinta uppfattning af sina plikter som nordisk monark hos dem framkallat.

Sin största betydelse har emellertid monarkmötet därigenom, att det ännu en gång markerar de tre nordiska staternas orubbliga beslut att stå som en man vid häfdandet af sin självständighet och obrottsliga neutralitet under nu pågående världskrig. Därmed skola de röster, som talat olycksbådande ord om möjligheten af en olika handelspolitisk oriente-

Foto. Sonne, Köpenhamn.

CHRISTIAN X.
Konung af Danmark.

Albret: Ernst S. Copenhagen.

Riffr fotografier.

Kliche: Bengt Sjöberg.

ITALIENSKA KRIGSFÅNGAR FRÅN DE SENASTE STRIDERNA FÖRAS FÖRT. I bakgrunden en hel krigsmaterialpark som tyskarna eröfrat.

Enligt till anhöriga ingången meddelande har tjänstemannen i Svenska handelskammaren i London hr *Eskil Strömwall* den 17 okt. stupat på engelska fronten i Frankrike. S., som var bördig från Göteborg, kom efter avslutad kurs vid Handelsinstitutet år 1916 till London, där han efter förberedande anställning hos en bröder övergick till handelskammarens tjänst. Han hade en helt kort tid tillhört engelska fältarmén, då han på slagfältet bortrycktes af döden endast 19 år gammal.

E. STRÖMWALL, GÖTEBORG, stupad d. 17 okt. vid engelska fronten i Frankrike vid 19 års ålder.

T. o.: FRANSKA GRENADIERER FÄRDIGA TILL STORMANLOPPET VID CHEMIN-DES-DAMES, ett anfall som resulterade i en betydande framgång för de beundransvärdt tappra och sega franska trupperna.

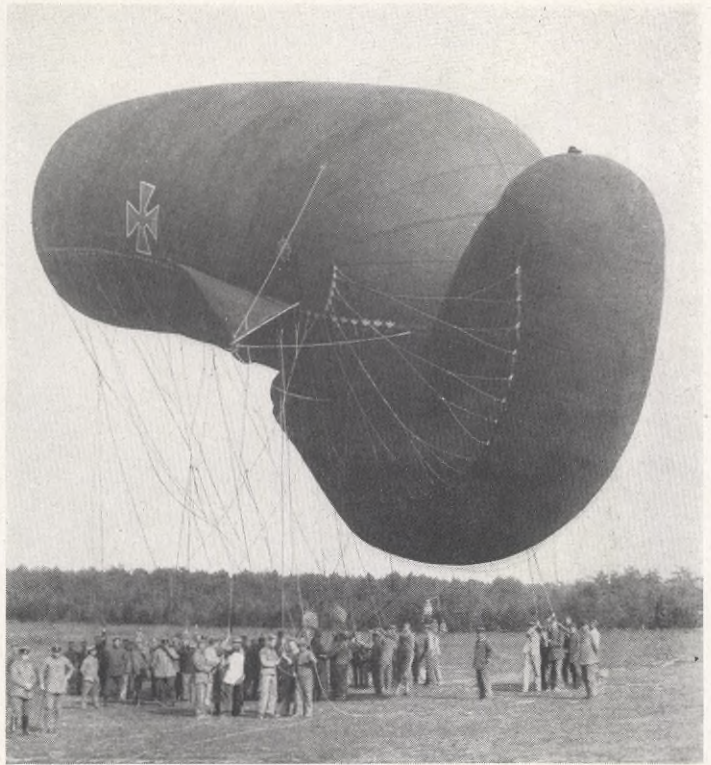
KRONPRINS RUPPRECHT AF BAYERN, högste befälhavare öfver de tyska trupperna i Flandern.

Efter ett i dessa dagar taget porträtt.

Vidst. bild: NY TYP AF BALLON-CAPTIF VID TYSKA ARMEERNA.

VÄRLDSKRIGET.

Deltagarna i den stora kraftmätningen synas nu oåterkalleligen mer och mer glida hän mot en allmän trötthetsfebers kritiska skede. Symtomerna visa sig öfverallt, ehuru endast mer och mindre framträdande — dels i gentemot det skeende revolutionära hand-

lingar och tankar, dels i djup, allmän modlöshet och intensiv fredslängtan. Ryssland har i detta afseende varit föregångslandet. En tid enadt och bedöfvadt af

GENERALFÄLTMARSKALK VON HINDENBURG MED GENERAL LUDENDORFF OCH HELA OPERATIONSADFDELNINGEN VID HANS GENERALSTAB. Efter en senaste fotografi.

25,000 MAN AMERIKANSKA TRUPPER, AFSEDDA FÖR DELTAGANDE I STRIDERNA VID VESTFRONTEN I FRANKRIKE. DEFILERERA GENOM NEW YORK INFÖR 2 MILL. MÄNNISKOR, mottagna med utomordentlig entusiasm. Vid passerandet af "Union league club" vid 5:te avenyen.

krigets narkos, men småningom uppvaknad till den förfärliga sanningen, lär det icke heller vidare komma in under makten af dess trollformel.

Huruvida det nu skall lyckas bolschevikerna att uppnå separatfreden och återställa ordning efter den stora militära, ekonomiska och sociala riksbalansen, eller om det blir general Kaledin som med sina kosacker skall inleda ett nytt valde, eller om det återigen blir en ny kraft som skall stiga upp som ledare för Rysslands framtida öde, därom vet man ännu ingenting med vissnet.

I Italien på bergfronten Feltre-Asiago råder relativt lugn, medan på den cirka 15 km. längre ned mot slätten belägna flodfronten italienarne, under tappra eftertrupperstrider långsamt prässats tillbaka bakom Piave. Tyrolska och württembergiska trupper ha dessutom med nya lyckade anfall mellan Brenta och Piave ytterligare betonat denna trakts aktualitet för de förbundnas närmaste krigsmål. Men öfver hufvud är det påfallande att offensiven därnere mattat af mot den betydelsefulla stillheten före en afgörande storm. Enligt meddelande är vidare den en gång så populära krigsifren Gabriele d'Annunzio försvunnen från sitt hem, och tanken kommer osökt att detta försvinnande möjligen står i samband med på sistone minskad popularitet.

Såsom en direkt följd af Lloyd Georges besök och uppmärksammade tal i Paris kommer *det nya krigsrådets* första manöver: den på västfronten mellan Arras och St. Quentin igångsatta offensiven mot *Cambrai*. Vid det i stor stil företagna anslaget, som skedde under betäckning af talrika pansarautomobiler, trängde engelsmännen till ett djup af 6 och 7 km. in i tyskarnas ställningar, eröfrade en del byar och andra befästa ställningar, hvarjämte skotska trupper kunna rapportera inhöstandet af 500 fångar.

Vidare har Tyskland låtit proklamera en sådan utvidgning af *spärrzonen* att fr. o. m. den 23 november all tillförsel till England västerifrån skall täppas. Sannolikt kommer denna skärpning af u-båtskriget som svar på de utmanande krigstal som på sistone hållits å Englands vägnar af Lloyd George och å Frankrikes af konseljpres. Clemenceau.

I Finland är visserligen storsträjken afläst men den där rådande anarkien har snarare till- än aftagit.

GENERALEN, SIR F. S. MAUDE, Bagdads eröfrare, har i dagarne aflidit.

Englands befälhafvare i Mesopotamien, *general Maude* har efter en kortare tids sjukdom aflidit den 18 november.

Ryktbar sedan den lyckade eröfringen af Bagdad den 12 mars 1917 samt återeröfrandet af det ett år tidigare kapitulerande Kut-el-Amara hade general Maude, tillhörande en framstående brittisk officersläkt, äfven före krigsutbrottet utmärkt sig i ett flertal strider under boerkriget.

General Maude var född år 1864. Till hans efterträdare har utnämmts general R. Raine Marshall.

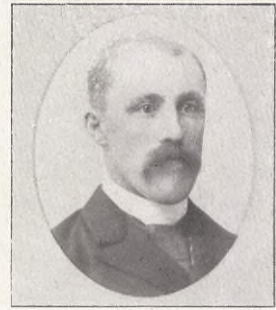
A. KEILLER.
Bruksägare. — Göteborg.
85 år 26 Nov.

W. T. EWERT.
Grosshandlande. — Göteborg.
75 år 25 Nov.*

R. MACFIE.
F. d. Disponent. — Ulvesund,
Ljungskile. — 75 år 3 Dec.*

K. F. HEIJKENSKJÖLD.
Brukspatron. — Stämshöjden
60 år 25 Nov.

E. SJÖBERG.
Justitiekansler. — Stockholm.
65 år 16 Nov.*

S. J. H. ZETTERSTRAND.
Öfverste. — Strängnäs.
Nyutnämnd inf.-brigadchef.*

C. A. P. A:SON SJÖGREN.
Nyutnämnd öfverste och chef
f. Lifreg. gren.*

H. PETERSON.
Bandirektör. — Göteborg.
50 år 20 Nov.*

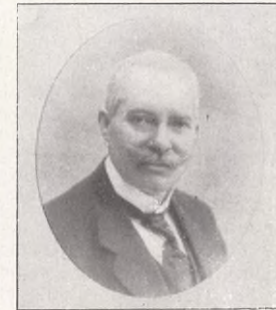
A. HAHR.
Nyutnämnd professor v. Up-
sala univ.*

J. A. NILSSON.
Borgmästare. — Skara.
60 år 27 Nov.*

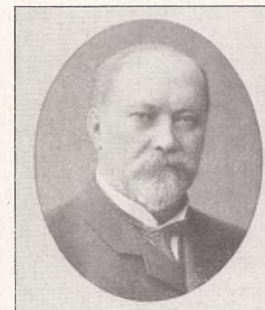
F. BERGQVIST.
Kontr.-prost. Kyrkoherde. —
Sandsjö. — 50 år 25 Nov.

J. A:SON HARTVIG.
Prov.-läkare. — Borås.
50 år 2 Dec.*

E. MYHRMAN †.
F. d. Byråchef. — Stockholm.
F. 24. † 8 Nov.*

C. L. DANIELSSON †.
F. d. Bruksdisponent. Stock-
holm. — F. 45. † 15 nov.*

A. HÖGLUND †.
F. d. Godsägare o. Komm.-ordf.
Sthlm. — F. 59. † 19 nov.

P. H. NORBERG †.
Bruksägare. — Björå bruk.
F. 63. † 6 Nov.*

* Data å nästa sida.

Foto. Een, Norrköping.

skildring: Bengt Nilqvist

vara kall och styf som porslin. Innan jag hann sluta henne till mig — hennes ögon och leende hade redan gifvit mig tillåtelse — började en kör af unga röster sjunga från någon läktare. Jag ryckte till. — Och så följde händelserna snabbt efter hvarandra.

— Hvad är detta? utropade jag.

Lorenza drog sig litet undan.

— Men ni har väl hört dem förut?

Först då mindes jag min lilla lögn. Detta var inte min kyrka. I den fanns ingen kör som sjöng om förmiddagarna.

— De sjunga hvarje dag...

När jag såg upp hade Lorenzas blick fått tillbaka sin forna kalla orörlighet.

Jag försökte framstamma en förklaring.

— Det är inte till denna kyrka jag brukar gå. En annan ..

I nästa ögonblick var hon borta. En minut, eller kanske två, satt jag orörlig. Men så sprang jag hastigt upp och ut i gränden för att ropa en förklaring. Men giggen, som måste ha kommit tillbaka, hade redan fört henne till slutet af gatan. Jag såg dess röda bakstycke försvinna om hörnet.

Och så — ja, så var det egentligen ingenting mera!

Men jag envisades. En historia bör ha ett slut. —

T. v.:
FYRA SYSKON FIRA 60-ÅRIGT JUBILEUM MED SVENSKA SCENEN. Fr. v. Fröken Cecilia Rylander, fru Ottilia Littmarck, f. Rylander, fröken Amanda och herr Emil Rylander.

En tämligen enastående jubileumsföreställning ägde den 19 november rum på Norrköpings teater i det att de fyra syskonen Emil, Amanda, Ottilia (Littmarck) och Cecilia Rylander därvid kunde fira 60-årsminnet af sitt första sceniska uppträdande. Samtliga fyra syskonen kommo till scenen 1857, då systerarna debuterade hos den gamle teatermannen Selinder och brodern Emil Rylander i Finland.

Jubileumsföreställningen var den sista de gamla medverkade vid, innan de på allvar draga sig tillbaka till sin vackra gård Åby i Östergötland. Vid den festliga föreställningen, som upptog enaktarne "Sparlakanläxor" och "Evas syst.

Foto. Karnell, Gbg.

FRU EMMA MEISSNER I OPERETTEN "KYSKA SUSANNA". Den berömda ädvan har i denna operett och i "Glada änkan" på Göteborgs Stora teater ännu firat sannskyldiga triumfer.

T. v.: VILLAGATAN N. R. 131 STOCKHOLM ett af hufvudstadens senaste, modernaste nybyggnader — med de relativt dyrbaraste våningarne (Kr. 1,000 å 1,200 per rum).

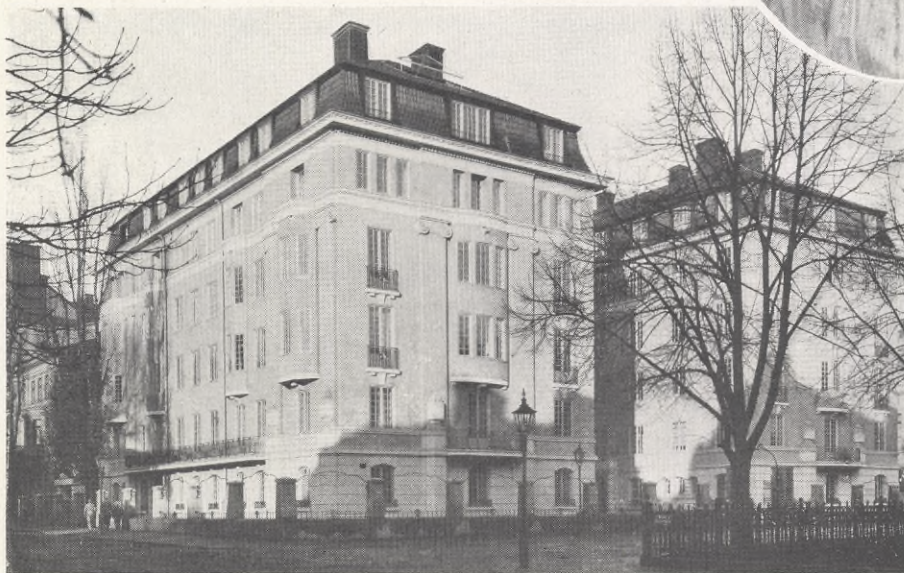

Foto. Henslin, Sthlm.

skildring: Bengt Nilqvist

rar", hyllades den i Thalias tjänst äldrade jubileumskvartetten med entusiastiskt bifall och en riklig skörd af blommor och lagerkransar.

Foto. Ohm, Malmö.

Klisché: Ernst Sjöbergparre.

K. HOFRÄTTENS ÖFVER SKÅNE OCH BLEKINGE NYA RESIDENS I MALMÖ, hvilket inom kort kommer att tagas i besittning af det från Kristianstad öfverflyttade ämbetsverket. Uppfördt efter ritningar af arkitekten I. Callmander, Stockholm.

I dagarna har Hofrättens öfver Skåne och Blekinge län nya hem i Malmö fullbordats. Den vackra byggnaden, som uppförts efter ritningar af arkitekten Ivar Callmander, Stockholm, är i sin proportionerliga, lugna skönhet en verklig prydnad för staden och den omgivande Kungsparken. De ljusa murarna bestå af hvitrappadt tegel och öfver det högröda tegeltaket reser sig de kopparklädda tornen. Särskildt vacker är portalen, som, flankerad af Skånes och Blekinge läns vapen, är utförd i den ljusa skånska Övedsklostersandstenen.

Det ha alla historier, äfven de från verkliga lifvet.

— Men det hände väl något mera? bad jag alltså.

Langenberg skakade på hufvudet.

— Nåja, kanske, sade han slutligen. Dagen efter meddelade mig baron Neville att Lorenza samtyckt att bli hans hustru.

— Hon tog mig inte för min ungdoms skull, sade han bittert. Jag är ju snart öfver de sextio. Men för min redliga och sanna karaktärs skull. Ja, fortsatte han förläget, hon har själf befallt mig att säga er det.

Det blef tyst.

Langenberg satt åter och såg ut genom fönstret. Öfver vattnet fick solröken en ljusröd färg, den lyfte och sänkte sig som ett jättelikt skynke, förddt af en osynlig hand. En stund senare reste vi oss och gingo ut. I dörren hejdade han mig.

— Det var en rätt märklig historia du nyss fick till lifs, inte sant?

Jag nickade.

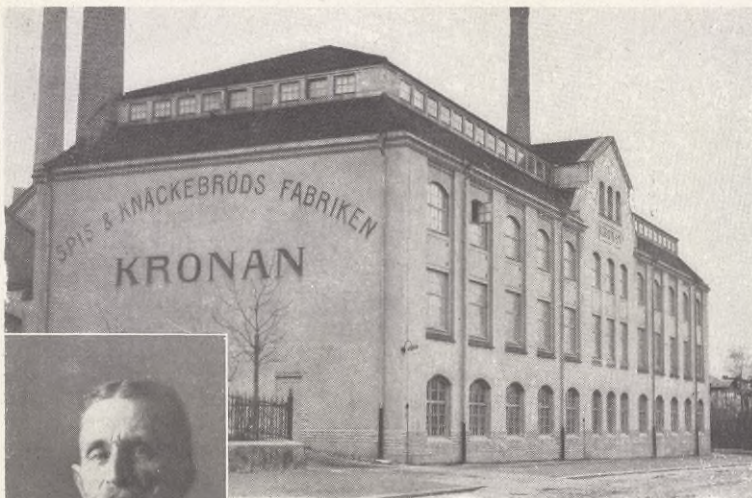
— Nå, du kanske inte tycker det. Men för mig var den i alla händelser märklig, ty, ser du, den där lögnen var *mitt lifs enda*.

H. 8 Da GÖTEBORGSFOTOGRAF.

Klisché: Ernst Sjöbergparre.

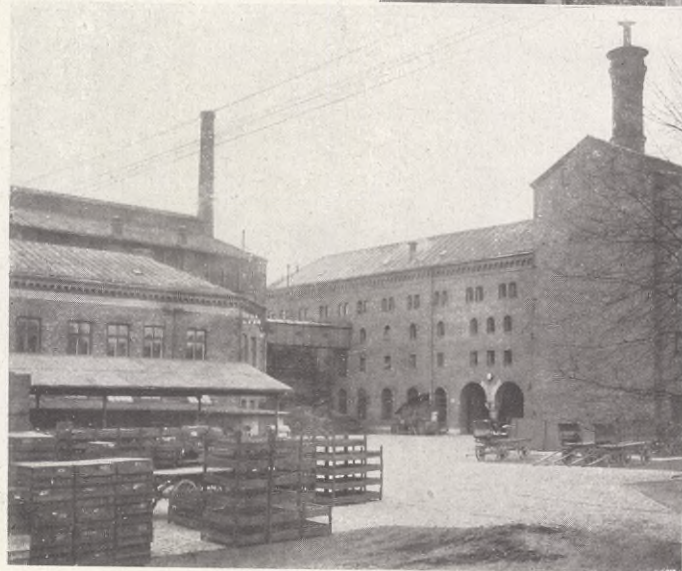
DET FÖRSTA VID SVERIGES VÄSTKUST MINSPRÄNGDA FARTYGET, holländska motorjärnskonan "Thalatta I", förtöjdt i Göteborg efter öfvergången minskada vid Vinga. — Text å sid. 131.

Efter porträtt.

Torget därifrån den bortfördes 1856. — Pumpen uppfördes i samband med Stockolms Börshus af dess arkitekt E. Palmstedt.

BRYGGERIET KRONAN I GÖTEBORG. som af Göteborgs stad efter stadsfullmäktigebeslut inlösts för stadens livsmedelsnämnds räkning i och för lagringslokaler. — Det pris som erlades, och hvilket betecknas som utomordentligt högt äfven af dem som ansåg sig böra rösta för köpet af tvingande utrymmeskäl var ej mindre än 2.700.000 kronor. — Våra bilder visa hufvudfasaden åt Karl Johansgatan samt en gårdsinteriör.

Efter Henrlin, Sjölund.

Henrlin, Sjölund. — Inne: August Sjöström.

DET STORA STOCKHOLMSBOLAGET, KOMMANDITBOL. SPIS- OCH KNÄCKEBRÖDSFABRIKEN KRONAN I SUNDBYBERG SAMT DESS CHEF, DIREKTÖR BARTHEL KOCK. hvilken med hänsyn till redan rådande dyrtidspriser vägrar följa öfriga bageriers förhöjningar utför nu gällande och efter hans mening antagliga priser.

T. h.: DEN GAMLA PUMPEN PÅ BRUNKEBERGSTORG skall flyttas till sin ursprungliga plats på Stortorget

Forts. fr sid. 132.

Blommér hade just påbörjat ett stort, nordiskt arbete, "De tre nornorna" när döden gjorde slut på hans ärliga sträfvanden — det var i Rom 1853. Akademien hade vid honom fäst de största förhoppningar, och flitig och ärlig som han var, skulle han utan tvifvel ha uppfyllt dem. Han sade en gång om ett par hiemsända arbeten, att de endast till en ringa del visade, hvad han velat framställa men icke kunde. Hade döden skonat honom, hade han säkert äfven kunnat hvad han velat.

Aman, G. Thomæus har under utarbetandet en högtintressant monografi öfver den oförtjänt okände, utmärkte konstnären.

INNEHÅLL: Direktör Gösta Ekström (biografi och helsideporträtt). — Trekungamötet. — En svensk Folklore-målare N. J. Blommér, med illustrationer af G. Thomæus. — Auguste Rodin †. — Porträtt till dagskrönikan. — Världskriget. — Veckans porträttgalleri. — "Lögnen", berättelse af I. Bjarne.

Ejtertrycka af text eller illustrationer i HVAR 8 DAG utom angifvande af köpen förbjudes vid laga påföljd. För Berättelser och Historietter gäller oivkorligt förbud.